

Билык И. В.

Львовский национальный университет имени И. Франко

ПЕРСПЕКТИВЫ РЕАЛИЗАЦИИ АГРАРНОЙ РЕФОРМЫ В УКРАИНЕ

Резюме

Исследованы перспективы реализации аграрной реформы в Украине. Проанализированы возможности имплементации зарубежного опыта проведения земельных реформ. Предложены пути развития аграрного рынка в Украине.

Ключевые слова: аграрный рынок, земельная реформа, сельское хозяйство.

Bilyk I. V.

Ivan Franko National University of Lviv

PROSPECTS OF THE IMPLEMENTATION OF AGRARIAN REFORM IN UKRAINE

Summary

Problems and prospects of the agrarian reform realization in Ukraine are investigated. The possibilities of the foreign experience of the land reforms implementations are analysed. The ways of the agrarian market development in Ukraine are offered.

Keywords: agrarian market, land reform, agriculture.

УДК [330.341:330.15:504.06]:338.242.4(477)

Білокурський Р. Р.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

У статті проаналізовано галузеву структуру економіки України за показником випуску товарів і послуг, за умов технологічності, зайнятості, зовнішньоторговельної діяльності. Обґрунтовано проблемність низької інноваційної активності суб'єктів господарювання як деструктива еколого-економічного розвитку та якісних структурних змін. Визначено пріоритети структурних змін економіки України в контексті еколого-економічного розвитку та становлення екологічної економіки.

Ключові слова: галузева структура, вид економічної діяльності, структурні зміни, еколого-економічний розвиток, екологічна економіка.

Постановка проблеми. Аналіз галузевої структури економіки та її структурних змін є дуже важливим із погляду забезпечення еколого-економічного розвитку. Національний чи регіональний фокус дає змогу виявити галузеві особливості використання природно-ресурсного потенціалу зі співставленням до важливих макро- і мезоекономічних показників – валового внутрішнього і регіонального продукту. Аналіз галузевої структури може також охоплювати зовнішньоторговельну діяльність. Висновки з такого аналізу є дуже важливими у контексті обґрунтування доцільності міжнародної інвестиційної діяльності на теренах країни чи регіону. Справедливо зазначає В. Зянько, що основною причиною незадовільного стану глобального довкілля, який продовжує погіршуватися, є функціонування нераціональних структур споживання і виробництва, які нині з промислово розвинутих країн переміщуються у бідніші, де дешевші матеріальні ресурси та робоча сила [4, с. 16]. Україна поки ще залишається державою з порівняно низьким рівнем оплати праці, тому ризик інвестувань у ресурсомісткі види економічної діяльності є високим, особливо з огляду на низький рівень екологічної культури бізнесу та лобістський вплив із боку влади.

Актуальність обраної теми дослідження підтверджує необхідність постійного аналізу ситуації щодо впливу галузевої структури економіки на можливості еколого-економічного розвитку України. Сам

по собі еколого-економічний розвиток окреслює новий стратегічний пріоритет подальших прогресивних змін нашої держави, в основі якого – балансування екологічних та економічних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати цього дослідження отримано з використанням даних офіційної статистики, а також напрацювань інших українських авторів у царині галузевого підходу до аналізу економіки, серед яких: М. Згуровський [13], І. Кюсева [6], О. Клімова, Т. Курова [6], А. Потинський, Н. Рилач [8], А. Смаглюк [10], Ю. Федорова [12] та ін. Другий зріз дослідження формують напрацювання українських науковців із різних питань еколого-економічного розвитку, впливу галузей економіки на довкілля, таких як: І. Брижань [1], В. Григорків, П. Жук, В. Зянько [4], В. Матюха, О. Сухіна, В. Шевчук та ін.

Мета статті полягає в обґрунтуванні пріоритетів структурних змін економіки України в контексті стимулювання еколого-економічного розвитку.

Визначено такі завдання:

– проаналізувати галузеву структуру економіки України за показником випуску товарів і послуг, критеріями технологічності, зайнятості, зовнішньоторговельної діяльності;

– обґрунтувати проблемність низької інноваційної активності суб'єктів господарювання як деструктиву еколого-економічного розвитку та якісних структурних змін;

– визначити пріоритети структурних змін економіки України в контексті еколого-економічного розвитку і становлення екологічної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існують різні підходи до аналізу галузевої структури економіки. Якщо орієнтуватися на класичний підхід, то передусім слід звертатися до показника *валового внутрішнього продукту* (ВВП). Зазначимо, що цей показник за останній період є доволі мінливим. Події в Україні з кінця 2013 р. суттєво вплинули на макроекономічну ситуацію. У результаті маємо розмір ВВП у доларовому еквіваленті на рівні 2005–2006 рр. (93 270 млн. дол. США у 2016 р.), але з прогнозними оцінками зростання, яке вже прослідковується починаючи з 2016 р. Разом із тим значне здешевлення національної валюти зробило суттєві корективи в економічній можливості нашої країни. У такій ситуації є й позитивний аспект – можливість стимулювання структурних змін з новим якісним підходом до формування ВВП та пріоритетом становлення екологічної економіки. Це означає необхідність посилення вагомості в структурі ВВП видів економічної діяльності, які відзначаються потенціалом екологічного підприємництва.

Розглянемо галузеву структуру економіки України за показником випуску товарів і послуг у ринкових цінах. Як відомо, величина ВВП може бути розрахована трьома методами – виробничим (на стадії виробництва товарів і послуг), за джерелами доходів або розподільчим методом (на стадії утворення доходів) та методом кінцевого використання (на стадії кінцевого використання доходів і продуктів); під час розрахунку ВВП виробничим методом є показник випуску товарів і послуг, значну частину якого в Україні становить випуск промислової продукції [6, с. 22].

Беручи до уваги показник випуску товарів і послуг, слід зазначити, що за період 2010–2015 рр. зростає частка у структурі ВВП сільського, лісового та рибного господарства – із 7,9% до 13,3%, що піднімає актуальність розвитку екологічного сільськогосподарського виробництва з огляду на значення цього виду діяльності для економічного розвитку України. Так само характерне зростання частки оптової та роздрібно торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – з 11,9% у 2010 р. до 13,1% у 2015 р., а також транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської

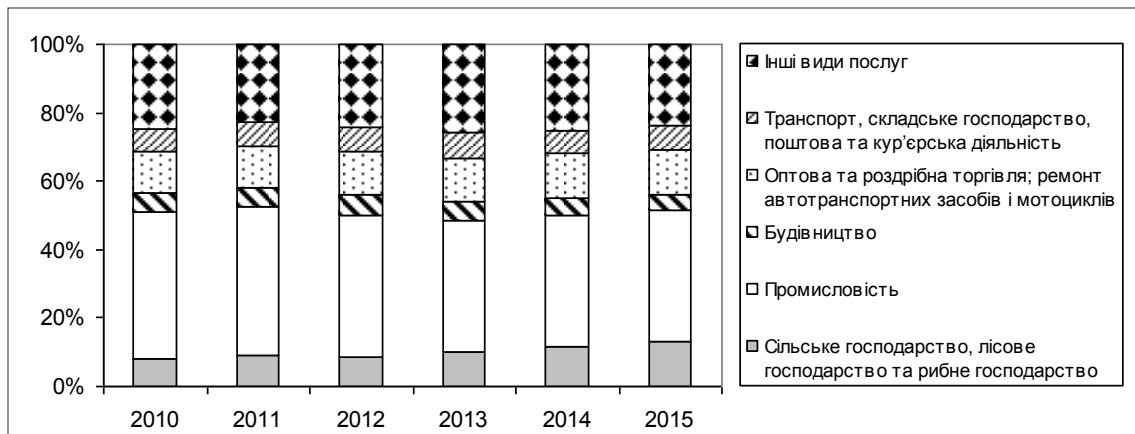
діяльності – з 6,8% до 7,1%. Для інших видів економічної діяльності у цілому характерне скорочення частки у ВВП за показником випуску товарів і послуг у ринкових цінах (рис. 1).

Домінуючу роль, незважаючи на скорочення, у формуванні ВВП відіграють промислові види економічної діяльності – 43,2% у 2010 р. і 38,1% у 2015 р. Зрозуміло, що скорочення частки промислових видів діяльності частково зумовлене кризою територіальної цілісності України, загостреною в областях із промисловою спеціалізацією. Проте скорочення частки промислових видів діяльності у ВВП спостерігалось ще в 2012–2013 рр. Якщо деталізувати їх частку у ВВП за показником випуску товарів і послуг, то переважно скоротився показник для переробної промисловості – з 33,3% у 2010 р. до 28,8% у 2015 р. (табл. 1).

Особлива увага на промислові види економічної діяльності є необхідною з огляду на дуже сильний їх вплив відносно процесів еколого-економічного розвитку. Якщо для більшості інших сфер господарства можливі різні перспективні способи екологізації з очікуваними комерційними результатами, то в промисловості такі можливості є дуже обмеженими. Певним потенціалом володіють у цьому плані постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря, а також водопостачання, каналізація, поводження з відходами – з погляду розвитку альтернативної енергетики та становлення ринку переробки і споживання вторинної сировини. Більшу вагомість у промисловості має підхід, орієнтований на ресурсощадність, у чому ключову роль відіграють інноваційні технології.

Нині в Україні ситуація така, що деградація та забруднення навколишнього природного середовища є наслідком надмірного залучення всіх видів ресурсів до використання у промисловій сфері, зростання антропогенних навантажень до критичних рівнів, порушення екологічно допустимих співвідношень; це зумовлено недосконалою концепцією розвитку промисловості, екстенсивною, енерго- і ресурсомісткою моделлю ведення промислового виробництва [1, с. 348–349].

Ресурсощадність у промислових видах економічної діяльності безпосередньо залежить від *інноваційної діяльності* суб'єктів господарювання. Базово недостатня їх інноваційна активність зумовлена відсталістю економіки України за технологічними укладами. Вчені виділяють сім техноло-

* Дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

Рис. 1. Структура ВВП України за показником випуску товарів і послуг у ринкових цінах (без урахування податків і субсидій на продукти), 2010–2015 рр., %

Джерело: складено за [2]

Таблиця 1

Частка промислових видів економічної діяльності в структурі ВВП України за показником випуску товарів і послуг у ринкових цінах (без урахування податків і субсидій на продукти), 2010–2015 рр., %

№ з/п		2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>1. Частка у загальному показнику випуску товарів і послуг</i>							
1.1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	11,5	12,5	12,0	12,9	12,0	11,7
1.2	Переробна промисловість	77,0	75,7	75,3	74,0	74,8	75,6
1.3	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	9,1	9,8	10,9	11,3	11,4	11,1
1.4	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2,3	2,0	1,8	1,8	1,8	1,7
<i>2. Частка в показнику випуску товарів і послуг по промисловості</i>							
2.1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	4,98	6,55	6,36	6,46	6,56	7,81
2.2	Переробна промисловість	33,25	39,82	39,99	37,08	40,95	50,62
2.3	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	3,93	5,18	5,79	5,65	6,23	7,42
2.4	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,01	1,04	0,96	0,90	0,98	1,13

* Дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

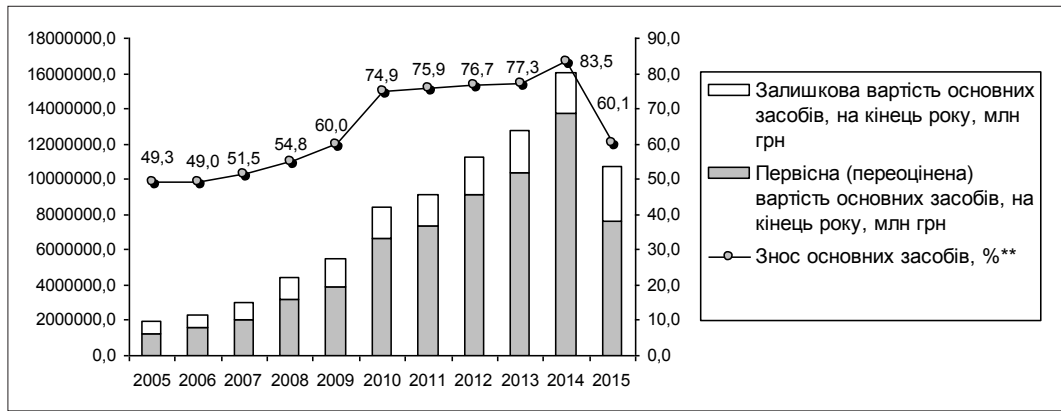
гічних укладів: 1) 1770–1830 рр. з пріоритетними напрямками – текстильна промисловість, виплавка чавуну, будівництво каналів; 2) 1830–1880 рр. – вугільна промисловість, залізничний та пароплавний транспорт; 3) 1880–1930 рр. – електротехнічне машинобудування, виробництво та прокат сталі, неорганічна хімія; 4) 1930–1970 рр. – автомобілебудування, синтетичні матеріали, кольорова металургія, виробництво та переробка нафти; 5) 1970–2010 рр. – обчислювальна техніка, оптичне волокно, інформаційні технології, програмне забезпечення; 6) 2010–2040 рр. – генна інженерія, альтернативна енергетика, наноелектроніка; 7) 2040–2130 рр. (або з 2080 р.) – приладо- і роботобудівництво, біокомп'ютерні системи та біомедицина (зв'язок штучних і органічних, «живих» систем) [12, с. 123; 8]. Орієнтуючись на висновки українських науковців у рамках виконання проекту «Форсайт економіки України», 95% вітчизняної економіки ґрунтується на третьому та четвертому технологічних укладах (металургійна, хімічна, аграрна галузі, нафтохімія, застаріла енергетика, важке машинобудування); донині економіка України працювала з рентабельністю 3–6% і створювала приблизно на один-два порядки нижчу інноваційний складник доданої вартості на одиницю продукції порівняно з економіками п'ятого та шостого укладів, які домінують у світі (радіоелектроніка, обчислювальна, телекомунікаційна техніка, програмне забезпечення, робототехніка, інформаційні послуги, біомедична інженерія та ін.) [13, с. 7].

Нерозвинена технологічна структура економіки України супроводжується низьким рівнем технологічності товарів промисловості. Ще в докризовому 2013 р. на високотехнологічні товари промисловості із загальної кількості реалізованої продукції припадало лише 3,25% за еталонного значення 19,0%. 19,9% були середньовисокотехнологічними (medium-high technology), 47,63% – середньонизькотехнологічними (medium-low technology), 30,3% – низького рівня технологічності (low technology) [10, с. 181; 9]. Поточна ситуація ще більше ускладнює можливості вітчизняного бізнес-середовища у підвищенні рівня технологічності продукції. Державна служба статистики подає дані, що станом на 2015 р. лише 17,3% з обстежених промислових підприємств займалися інноваційною діяльністю,

причому в розрізі видів економічної діяльності виділялися підприємства з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (47,5%), автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів (38,2%), комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (37,5%), інших транспортних засобів (36,1%), коксу та продуктів нафтопереробки (28,6%), електричного устаткування (28,2%). Лише 21,4% підприємств із тих, що впроваджували інновації, обирали маловідходні, ресурсозберігаючі технології [5].

Зрозуміло, що за такого низького рівня інноваційної активності суб'єктів промислової діяльності говорити про ресурсощадність украї складно. Ускладнює ситуацію вкрай високий *ступінь зносу основних засобів*, який в українській економіці досяг у 2014 р. максимального значення – 83,5% (рис. 2).

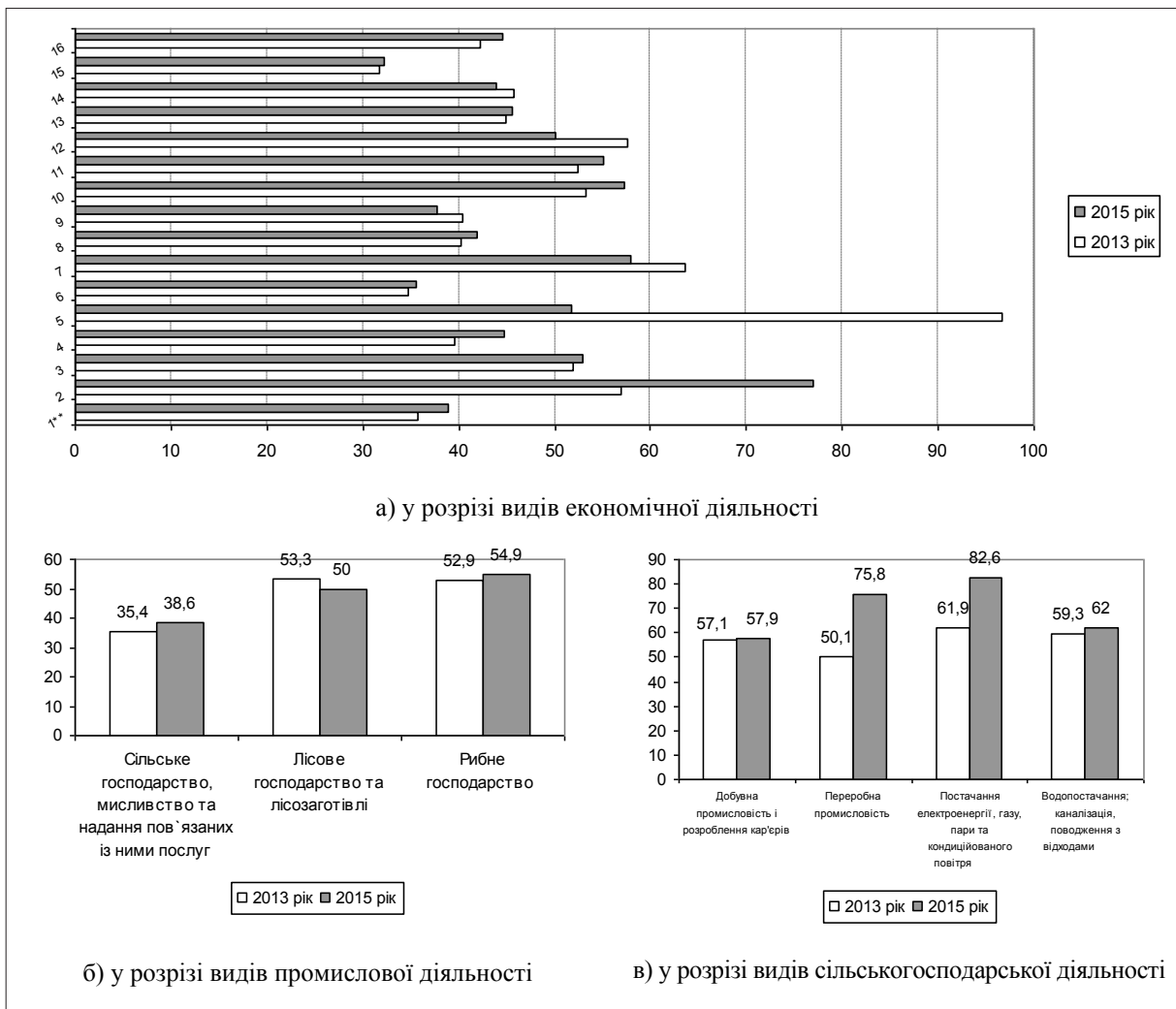
З огляду на аналіз галузевої структури економіки України та її вплив на процеси еколого-економічного розвитку, є необхідним з'ясування ступеня зносу основних засобів у розрізі різних видів економічної діяльності, які, зокрема, формують сектор матеріального виробництва та є найбільш ресурсомісткими. Дані офіційної статистики показують, що станом на 2015 р. найвищий ступінь зносу виявлений для таких видів економічної діяльності, як: постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 82,6%; переробна промисловість – 75,8%; водопостачання, каналізація, поводження з відходами – 62%. Цікаво, що порівняно з 2013 р. найбільше скоротився ступінь зносу для видів економічної діяльності: транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – із 96,7% до 51,7% у 2015 р. (дуже суттєве скорочення); державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – з 57,6% до 50,1%. У 2013–2015 рр. (станом на 2012 р. ступінь зносу основних засобів у розрізі видів економічної діяльності подається офіційною статистикою ще за старим КВЕД) на 20% зріс ступінь зносу для промисловості (рис. 3). Цей факт указує на те, що коли для сільського господарства в пріоритет має ставитися екологізація, то щодо української промисловості на першому порядку стоїть вимога оновлення основних засобів і лише тоді – поступова інновацізація виробничих та супровідних процесів. Без цього говорити про становлення екологічної економіки

*По допоміжній вісі – знос основних засобів

Рис. 2. Вартість та ступінь зносу основних засобів в Україні, 2005–2015 рр.

Джерело: складено за [7]

* 1 – Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; 2 – Промисловість; 3 – Будівництво; 4 – Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; 5 – Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; 6 – Тимчасове розміщування й організація харчування; 7 – Інформація та телекомунікації; 8 – Фінансова та страхова діяльність; 9 – Операції з нерухомим майном; 10 – Професійна, наукова та технічна діяльність; 11 – Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; 12 – Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування; 13 – Освіта; 14 – Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; 15 – Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; 16 – Надання інших видів послуг.

Рис. 3. Ступінь зносу основних засобів в Україні у розрізі видів економічної діяльності, 2013, 2015 рр., %

Джерело: складено за [7]

з одночасним деструктивним впливом домінуючої галузі промисловості неможливо.

Аналіз галузевої структури економіки України в контексті її впливу на еколого-економічний розвиток слід доповнювати розумінням ситуації у сфері *зайнятості*. Можна багато говорити про необхідність скорочення частки ресурсомістких видів економічної діяльності у структурі ВВП, проте якщо в даних сферах зайнята значна кількість економічно активного населення, то очікувані структурні зміни спричинять ризики не лише економічного, а й соціального характеру. З іншого боку, стимулювання структурних змін за критерієм зайнятості може слугувати локомотивом якісних структурних зрушень економіки України на шляху становлення екологічної економіки. Розуміння структури економіки України за критерієм зайнятості обґрунтовує можливість перерозподілу людських ресурсів зі сфер матеріального виробництва у сфері послуг, у тому числі знаннємісткі види економічної діяльності.

Дані офіційної статистики за період 2012–2016 рр. не є дуже показовими. У середньому частка зайнятих осіб у промисловості становила 16,0%, сільськогосподарства – 17,4%. Найбільше зайнятих спостерігалось в оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів – 21,7%. Також порівняно значимими у плані зайнятості економічно активного населення в Україні є екологічно безпечні сфери освіти (8,7%), охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (6,2%).

Якщо ж брати до уваги ширший проміжок часу, то маємо поступове зростання частки зайнятих у нематеріальному секторі економіки, що, безумовно, має велике значення для екологізації економічних процесів. Так, якщо в 2000 р. частка зайнятих у групі «Інші види послуг» становила 28,9%, то в 2016 р. вона зросла до 35,4% (рис. 4). Але, знову ж таки, це не є результатом послідовної структурної політики, спрямованої на еколого-економічне балансування. Це результат вимушеної деіндустріалізації та стихійної адаптації вітчизняного бізнес-середовища до глобальних викликів із трендами технологізації та суттєвого підвищення ролі сфери послуг із погляду стимулювання економічного зростання та зайнятості населення. В Україні з одночасним поступовим зростанням частки зайнятості населення у нематеріальному секторі зберігається вкрай неефективна

система використання природно-ресурсного потенціалу, що унеможливорює поточну переорієнтацію на еколого-економічний розвиток нашої держави.

З рис. 4 також бачимо, що частка зайнятості в матеріальному секторі економіки залишається домінуючою. Хоча для промисловості характерне найбільш суттєве скорочення чисельності зайнятих, проте вона залишається потужною сферою реалізації трудового потенціалу населення зі стратегічним значенням для більшості східних і південних областей України. Якщо в 2000 р. частка зайнятості в промислових видах економічної діяльності сягала 22,8%, наближаючись до показника нематеріального сектору та дещо випереджаючи сільське господарство, то в 2016 р. скоротилася до 15,3%. З 2011 р. частка зайнятих у сільському господарстві почала переважати зайнятості у промисловості, що підтверджує пріоритет екологізації цієї сфери та її потенціал у структурі екологічної економіки не лише з економічного, а й соціального погляду (як середовища зайнятості, самозайнятості, підприємницької діяльності).

Галузева структура економіки України в контексті її впливу на процеси еколого-економічного розвитку потребує розгляду за критерієм *зовнішньоторговельної діяльності*. Проблема високої ресурсомісткості товарної структури зовнішньої торгівлі України стоїть гостро вже друге десятиліття. В останні роки вона доповнилася кількісними аспектами. Так, обсяги експорту в 2015 р. порівняно з попереднім роком скоротилися в усіх без винятку галузях, але якщо експорт продукції паливно-енергетичного комплексу знизився у чотири рази, то експорт продовольчих товарів і сільськогосподарської продукції – всього на 13%; падіння по інших галузях становило від 20% до 38%, найбільшою мірою відобразившись на металургії та машинобудуванні; ще один негативний висновок – це те, що найбільш «високотехнологічною» продукцією у топ-10 українського експорту в 2015 р. були «дроти та кабелі» [11].

Зрозуміло, що Україна перебуває в умовах суттєвої географічної трансформації структури зовнішньоторговельної діяльності. Однак за ситуації дуже низького рівня технологічності експорту зі збереженням зовнішньої залежності від енергоносіїв лише посилюється потреба тимчасового усталення такої структури. Національна економіка, перебуваючи в складних макроекономічних і політичних

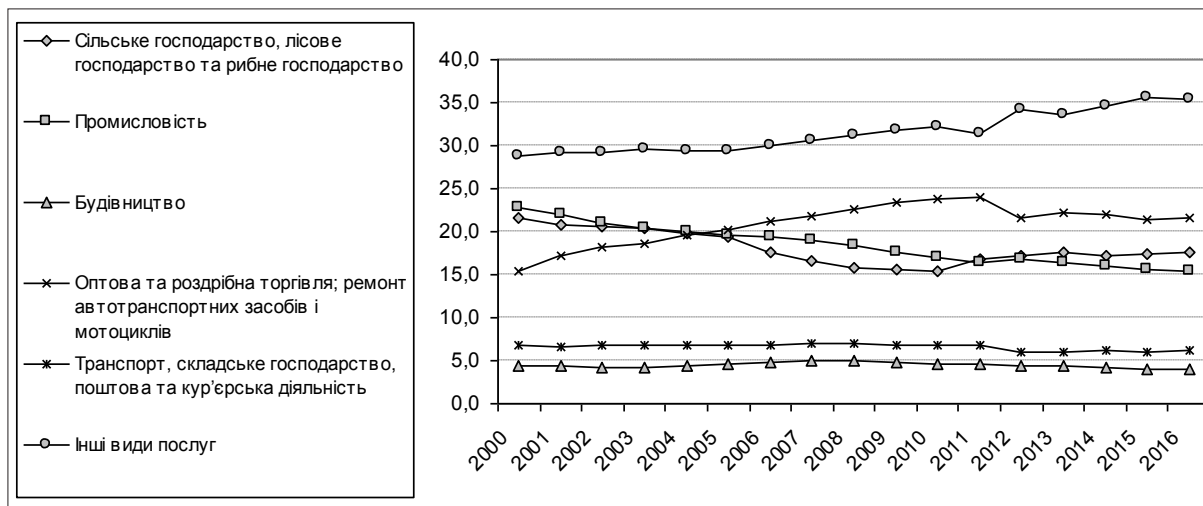

Рис. 4. Структура зайнятості в Україні в розрізі видів економічної діяльності, 2000–2016 рр., %
Джерело: складено за [3]

**Пріоритети структурних змін економіки України
в контексті еколого-економічного розвитку і становлення екологічної економіки**

№ з/п	Структурний критерій	Основні проблеми	Пріоритети структурних змін та супровідних заходів на короткостроковий період
1	Структура ВВП, обсяги реалізованої продукції	Висока залежність економічного зростання від ресурсомісткого промислового виробництва	Цільова підтримка розвитку екологічного сільськогосподарського виробництва Становлення прозорої та ефективної системи екологічного контролю, екологічного маркування у торговельних операціях
2	Техно-логічна структура	Дуже низький рівень технологічності промислової продукції Висока ресурсомісткість виробничих процесів в умовах значного зносу основних засобів, низьких показників інноваційної активності суб'єктів господарювання	Нагальне вирішення проблеми високого ступеня зносу основних засобів Мотивація інноваційної діяльності промислових підприємств Обов'язкова ресурсоощадність у промислових видах економічної діяльності Мотивація до впровадження екологічних інновацій (маловідходних, очисних технологій, поводження з відходами тощо)
3	Структура зайнятості	Нерегульовані зміни в структурі зайнятості на користь нематеріальних сфер з одночасним збереженням високого рівня залежності від зайнятості в промисловості для окремих областей	Переорієнтація населення на самозайнятості і підприємництво в екологічних сферах сільського господарства та на зайнятості у нематеріальному секторі економіки Мотивація інноваційної зайнятості у матеріальному секторі економіки
4	Зовнішньоторго-вельна структура	Дуже низький рівень технологічності експортованої продукції та суб'єктивно зберігаюча зовнішня залежність від імпорту енергоносіїв	Долання сировинної спеціалізації експортної діяльності як наслідок первинних внутрішніх структурних зрушень (довгостроковий пріоритет)

Джерело: авторська розробка

умовах, потребує первинних внутрішніх структурних зрушень, щоб поступово долати сировинну спеціалізацію експортної діяльності.

Проведений аналіз галузевої структури дає загальне бачення наявної в Україні ситуації. Регіональний розріз ще більше специфікує проблеми та вимагає розроблення та реалізації обласних концепцій, стратегій, програм еколого-економічного розвитку. Їх основою має бути *Стратегія макроекономічного розвитку з пріоритетом становлення екологічної економіки*, а її цілі сформульовані на підставі аналізу галузевої структури економіки. В основі Стратегії на короткострокову перспективу мають бути структурні зміни економіки з поступовою мінімізацією ресурсомісткості та утворення відходів. За умов здійснення першочергових заходів щодо структурних змін (табл. 2) можна говорити про подальший перехід на модель еколого-економічного розвитку зі становленням конкурентоспроможної екологічної економіки України.

Висновки. Отже, наявна галузева структура економіки України є вагомим деструктивом еколого-економічного розвитку. Це підтверджує ана-

ліз за різними структурними критеріями: формування ВВП і реалізації продукції, технологічним, зовнішньоторговельним, зайнятості. Вирішення даної суперечності потребує якісних структурних змін, для чого потрібно щонайменше десятиліття на шляху становлення екологічної економіки. На перших етапах слід зосередити увагу на вирішенні гострих проблем, що б слугувало каталізатором подальших структурних змін. Правовою основою цьому має слугувати Стратегія макроекономічного розвитку з пріоритетом становлення екологічної економіки. Актуально на правовому рівні закріпити пріоритети початкових структурних змін з оптимізацією ресурсокористування, підтримкою екологічного підприємництва, модернізацією матеріально-технічної бази, поступовою активізацією інноваційних процесів. Основою цьому має бути належне фінансове забезпечення, яке в умовах постітного браку бюджетних коштів потребує диверсифікації джерел та мобілізації ресурсів. Визначення можливостей залучення фінансових ресурсів на цілі еколого-економічного розвитку України буде предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Брижань І.А. Екологічні проблеми розвитку промислового виробництва України / І.А. Брижань // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2012. – Вип. 3. – С. 347–352.
2. Валовий внутрішній продукт виробничим методом та валова додана вартість за видами економічної діяльності / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/vtr_u.htm.
3. Зайняте населення за видами економічної діяльності / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Зянько В. Сутність та необхідність переходу до сталого економічного розвитку / В. Зянько // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 14–17.
5. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.
6. Кіосева І.А. Аналіз валового внутрішнього продукту України / І.А. Кіосева, Т.Г. Курова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – № 3. – С. 21–26.
7. Наявність і стан основних засобів за видами економічної діяльності (КВЕД-2010) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Рилач Н.М. Значення теорії технологічних укладів в становленні постіндустріальної економіки / Н.М. Рилач // Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». – 2016. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/2889/2589.
9. Рівень технологій товарів промисловості, що реалізуються EU-27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://err.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-13-001/EN/KS-SF-13-001-EN.pdf.

10. Смаглюк А.А. Галузева та технологічна структури економіки України / А.А. Смаглюк // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 2. – С. 177–183.
11. У топ-10 експортованих товарів у 2015 році найбільш високотехнологічна продукція – кабель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fru.ua/ua/media-center/blogs/salivon/u-top-10-eksportovanykh-tovariv-u-2015-rotsi-naibilsh-vysokotekhnologichna-produktsiia-kabel>.
12. Федорова Ю.В. Перспективи інноваційного розвитку України: технологічні уклади / Ю.В. Федорова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 123–126.
13. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020-2030 роки) часові горизонти (версія для обговорення) / наук. керівник проекту акад. НАН України М.З. Згуровський. – Київ : НТУУ «КПІ», 2015. – 36 с.

Белоскурский Р. Р.

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

ОТРАСЛЕВАЯ СТРУКТУРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ: АНАЛИЗ В КОНТЕКСТЕ ВЛИЯНИЯ НА ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ

Резюме

В статье проанализирована отраслевая структура экономики Украины по показателю выпуска товаров и услуг, по критериям технологичности, занятости, внешнеэкономической деятельности. Обоснована проблемность низкой инновационной активности субъектов хозяйствования как деструктива эколого-экономического развития и качественных структурных изменений. Определены приоритеты структурных изменений экономики Украины в контексте эколого-экономического развития и становления экологической экономики.

Ключевые слова: отраслевая структура, вид экономической деятельности, структурные изменения, эколого-экономическое развитие, экологическая экономика.

Biloskursky R. R.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

SECTORAL STRUCTURE OF THE UKRAINIAN ECONOMY: ANALYSIS IN THE CONTEXT OF THE IMPACT ON ECOLOGICAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Summary

The sectoral structure of the Ukrainian economy in terms of output of goods and services, criteria of technological capacity, employment, and foreign trade activity is analysed. The problem of low innovation activity of economic entities as a destructive of ecological and economic development and qualitative structural changes is justified. The priorities of structural changes of the Ukrainian economy in the context of ecological and economic development and formation of environmental economics are determined.

Keywords: sectoral structure, type of economic activity, structural changes, ecological and economic development, environmental economics.

УДК 330.341:338.439(477)

Болдирева Л. М.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ТИПІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА

Розглянуто агропродовольчий сектор, який інтегрує в собі виробництво продукції сільського господарства і продовольства та його доведення до споживачів. Розвиток цього сектора національної економіки може відбуватися як еволюційним шляхом, так і революційним, які змінюють один одного. Встановлено, що темпи економічного розвитку агропродовольчого сектора прямо пропорційні приросту ресурсомісткості виробництва агропродовольчої продукції та обернено пропорційні приросту землемісткості виробництва зазначеної продукції. Обґрунтовано напрями (темпи) економічного розвитку зазначеного сектору економіки: ресурсорієнтований, землевитратний, ресурснедостатній, землеощадний. Охарактеризовано окремі типи розвитку агропродовольчого сектора через співвідношення індексу зміни обсягів споживання ресурсів, індексу зміни обсягів аграрного землекористування, індексу зміни обсягів виробленої агропродовольчої продукції.

Ключові слова: агропродовольчий сектор економіки, економічний розвиток, типи розвитку.

Постановка проблеми. Агропродовольчий сектор економіки інтегрує в собі виробництво продукції сільського господарства і продовольства та його доведення до споживачів. Як система цей комплекс галузей зазнає постійного впливу макроекономічних змін мегасередовища господарювання, які визначають вектор і динаміку розвитку. Обмеженість

ресурсів для розвитку (енергетичних, просторових, людських, технічних та ін.) зумовлює необхідність пошуку ресурсоощадного варіанту функціонування агропродовольчого сектора, обґрунтування підходів до оцінки типів його економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі наводиться декілька кон-